

Ceļu satiksmes negadījumos cietušo mazaizsargāto dalībnieku raksturojums Latvijā

Aija Bukova-Žideļuna, Anita Villeruša, Aldis Lāma¹

Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra, Latvija

¹ Ceļu satiksmes drošības direkcija, Latvija

II

Ievads. Pēc Pasaules Veselības organizācijas datiem ik gadu ceļu satiksmes negadījumos bojā iet 1,25 miljoni cilvēku, puse no tiem ir mazaizsargātie ceļu satiksmes dalībnieki (*vulnerable road users*) – gājēji, velosipēdisti, motociklisti u. c. Ceļu satiksmes drošības direkcijas dati par situāciju Latvijā liecina, ka no 2010. līdz 2014. gadam skaitliski palielinājies gan kopējais avāriju skaits ar cietušajiem, gan arī negadījumu skaits ar mazaizsargātiem dalībniekiem.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis – analizēt ceļu satiksmes negadījumus ar cietušajiem mazaizsargātajiem ceļu satiksmes dalībniekiem laikposmā no 2010. līdz 2014. gadam saistībā ar cietušo dzimumu un vecumu, negadījuma vides faktoriem (negadījuma vieta un laiks, laikapstākļi, ceļa stāvoklis un apgaismojums). Izmantota Ceļu satiksmes negadījumu un to izraisīto seku statistikas datu bāze, kur tiek apkopoti visi ceļu satiksmes negadījumi, par kuriem Ceļu policija saņem informāciju. Dati analizēti ar *SPSS for Windows* programmas 20. versiju. Aprēķinātas p vērtības, lietots biežumu sadalījums un korelācijas analīze.

Rezultāti. Piecu gadu laikā ceļu satiksmes negadījumu (CSNg) skaits ar cietušiem mazaizsargātiem dalībniekiem ir pieaudzis (2010. gadā – 1639, 2014. gadā – 1839). Dati rāda, ka vairāk nekā pusē (50,8%) no visiem CSNg ar cietušajiem iesaistīti gājēji, velosipēdisti, mopēds vai motocikls. Šo piecu gadu laikā statistiski ticamu pieaugumu dinamiskā novēro CSNg ar cietušiem velosipēdistiem un motociklistiem, kā arī bojā gājušajiem velosipēdistiem ($p < 0,05$). Visstraujāk, salīdzinot ar citiem mazaizsargātiem satiksmes dalībniekiem, pieaudzis tieši ievainoto riteņbraucēju skaits – par 48%. Tāpat dati liecina, ka gandrīz dubultojies tādu CSNg ar cietušajiem skaits, kuros velosipēdisti uzbraucis gājējiem (2010. gadā – 37, 2014. gadā – 72). Statistiski ticamas atšķirības novēro atšķirīgās vecuma grupās gājējiem ($p < 0,05$) – 44,7% cietušo gājēju bijuši 45 gadus veci un vecāki. 69,9% CSNg ar bojā gājušajiem gājējiem un 37,1% ar bojā gājušajiem velosipēdistiem reģistrēti diennakts tumšajā laikā – krēslā un tumsā.

Secinājumi. Mazaizsargātie ceļu satiksmes dalībnieki Latvijā – gājēji, velosipēdisti, mopēdisti un motociklisti – iesaistīti vairāk nekā pusē CSNg ar cietušajiem. Vēl arvien ievērojams skaits CSNg ar iesaistītiem gājējiem notiek diennakts tumšajā laikā. Tendences liecina, ka biežāk CSNg iesaistīti vecāka gadagājuma gājēji. Pēdējo gadu laikā palielinoties riteņbraucēju skaitam Latvijas pilsētās, palielinājies arī cietušo un bojā gājušo riteņbraucēju skaits, kā arī to gājēju skaits, kuri cietuši sadursmēs ar riteņbraucējiem. Tāpēc aktuāla ir nepieciešamība ceļu satiksmes dalībnieku apziņas veidošanai – izglītošanai un informēšanai – par drošu pārvietošanos, kā arī infrastruktūras uzlabošana, lai nodalītu satiksmes dalībnieku plūsmas, palielinātu regulējamās gājēju pārejas un apgaismotu brauktuves.